

Kapitola XI

Sádrové omítky a stěrky

XI.1	Přehled sádrových omítek a stěrky	227
XI.2	Přehled nářadí pro aplikaci sádrových omítek a stěrky	228
XI.3	Pracovní postup	229
XI.3.1	Zhodnocení a příprava podkladu	229
XI.3.2	Příprava směsi	230
XI.3.3	Nanášení	231
XI.3.3.1	Aplikace sádrových omítek a stěrky na stěny a stropy	231
XI.3.3.2	Aplikace sádrových omítek za pomoci omítníku	233
XI.3.4	Zapravení okenní špalety (novostavby i rekonstrukce)	236

11

Kapitola XI – Sádrové omítky a stěrky

Jemné jednovrstvé sádrové omítky a stěrky jsou určeny k omítání veškerého zdiva v interiéru. Svými vlastnostmi splňují všechny nároky moderního stavitelství. Sádra je výjimečná především proto, že je schopna sama regulovat vlhkost, a tím pomáhá udržovat příjemné mikroklima. Sádrové omítky a stěrky v případě větší vlhkosti v místnostech vlhkost absorbují a později ji opět uvolňují do ovzduší. Současně tak umí absorbovat i teplo, a tím zajišťují rovnováhu teploty stěn a vnitřního prostoru.

Sádrové omítky a stěrky jsou vhodné na všechny typy podkladu. Mají nejen dekorativní a estetické vlastnosti, ale splňují i náročné stavebně-fyzikální požadavky všech vnitřních prostor. Jsou proto exkluzivním materiálem pro řešení interiérů. Přehled produktů naleznete v kapitole XI.1, str. 227.

Hlavní výhody sádrových omítek a stěrek Rimano:

- Jsou dokonale hladké, nedrží se na nich prach, a proto jsou vhodné pro alergiky.
- Zajišťují prodyšnost zdiva díky svému nízkému difúznímu odporu.
- Mají schopnost přijímat a uvolňovat vzdušnou vlhkost.
- Neabsorbují pigmenty barev ani následných nátěrů – není třeba často malovat.
- Nemusí se brousit.
- Regulují klima uvnitř místnosti.
- Mají schopnost lepšího přenosu drobného prnutí v podkladu.
- Rozmíchané s vodou zvyšují objem zpracovávané směsi a na rozdíl od tradičních omítek zvyšují vydatnost.
- Jsou vhodné i pro začištění drážek např. po elektro- a vodoinstalaci.

- Jsou nejlepším materiálem pro opravu ostění oken a dveří při jejich výměně.
- Snižují riziko vzniku plísní.
- Umožňují aplikovat různé malířské techniky a plastické dekorace.

Hlavní oblasti použití:

- celoplošně aplikované omítky na stěny i stropy v interiéru s obvyklou vzdušnou vlhkostí, včetně domácích kuchyní a koupelen
- finální úprava před malováním a tapetováním
- lokální vysrávky stávajících omítek
- začištění drážek pro instalace
- oprava ostění oken a dveří při jejich výměně

XI.1 Přehled sádrových omítek a stěrek

Produkt	Rimano Glet XL sádrová stěrka	Rimano UNI sádrová omítka	Rimat 100 DLP sádrová omítka
Popis	tenkovrstvá sádrová stěrka s hlazeným povrchem	sádrová omítka s hlazeným povrchem	tenkovrstvá sádrová omítka s hlazeným povrchem
Složení	jemná bílá sádra, přísady pro zlepšení přídržnosti k podkladu	jemná sádra, vápenný hydrát, perlit	jemná sádra, perlit, přísady pro zlepšení přídržnosti k podkladu
Použití	vnitřní stěny, stropy, celoplošné tmelení sádrokartonu při teplotě min. +5 °C	zpracování ostění oken, vnitřní stěny, stropy při teplotě min. +5 °C	vnitřní stěny, stropy při teplotě min. +5 °C, vhodná na Ytong
Zpracování	ručně cca 90 min	ručně cca 60 min	ručně, strojně cca 120 min
Spotřeba	cca 0,9 kg/m ² /1 mm	cca 0,8 kg/m ² /1 mm	cca 0,8 kg/m ² /1 mm
Doporučená tloušťka omítky	stěrka 1-10 mm omítka 5-10 mm celoplošné tmelení Q4 max. 3 mm	ručně 5-30 mm, pod obklad: 10 mm	ručně 6-9 mm, strojně 10-20 mm
Pevnost v tlaku	> 2,5 MPa	> 2,5 MPa	> 2,5 MPa
Pevnost v tahu za ohybu	> 1,0 MPa	> 1,0 MPa	> 1,0 MPa
Přídržnost k podkladu	> 0,5 MPa	> 0,5 MPa	> 0,5 MPa
Faktor difúzního odporu	10	10	10
Povrchové úpravy	malby, tapety, dekorativní povrchy a disperzní nátěry	malby, tapety, obklad, dekorativní povrchy a disperzní nátěry	malby, tapety, dekorativní povrchy a disperzní nátěry
Skladovatelnost	min. 12 měsíců	min. 12 měsíců	min. 12 měsíců

XI.2 Přehled náradí pro aplikaci sádrových omítek a stěrky

- 1 • Vědro
- 2 • Stahovací lať pro sádrové omítky Rigips
- 3 • Nerez hladítko
- 4 • Fasádní špachtle
- 5 • Špachtle nerez na vnitřní kouty
- 6 • Špachtle nerez
- 7 • Špachtle nerez (lopatka)
- 8 • Struhák na omítku
- 9 • Houbové hladítko
- 10 • Zednická lžíce
- 11 • Elektrické míchadlo
- 12 • Špachtle pro celoplošné tmelení Rigips

Upozornění:

Vždy použijte čisté náradí a nádoby.

XI.3 Pracovní postup

XI.3.1 Zhodnocení a příprava podkladu

Před zahájením prací je třeba nejprve provést vizuální kontrolu podkladu, tedy nejsou-li na stěnách/stropech mokrá místa, výkvěty, příp. jiné nečistoty (např. separační olej). Následně se provede kontrola dotykem dlaně, tedy není-li plocha promrzlá, zaprášená, zda se povrch podkladu nedrolí.

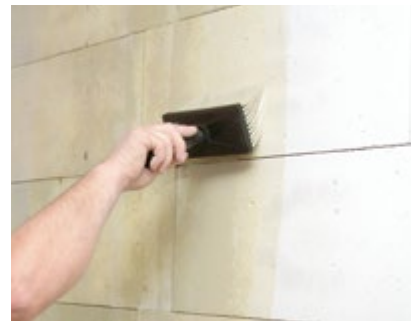
Nevyhovující podklady je třeba před aplikací sádrových omítek a stěrek upravit – např. oklepat, zpevnit, napenetrovat, odmastit. Ze zaprášených ploch je třeba stáhnout prach vlhkou štětkou.

Lžící nebo škrabkou pak odstranit případné výčnělky, nesoudržná místa, povrchové nečistoty (cementové mléko, zbytky zdicí malty apod.). Před nanášením, v průběhu nanášení i po nanesení sádrových omítek a stěrek Rigips je třeba zajistit min. +5 °C teploty podkladu i prostředí. Dalším krokem je **zjištění savosti podkladu**. Savost podkladu se ověří lokálním zmokřením povrchu.

- Pokud voda stéká po kapkách, jde o nesavý podklad.
- Pokud je voda rychle vstřebána, je podklad savý.

Extrémně savé podklady (např. pórobeton) se opatří penetračním

nátěrem. V závislosti na savosti podkladu lze penetrační nátěr zředit vodou podle návodu na obalu. Penetrace pro savé podklady se aplikuje nejčastěji válečkem, štětkou nebo stříkáním.

Nesavé podklady (např. monolitické konstrukce z betonu) se opatří kontaktním nátěrem pro zvýšení přídržnosti omítky k podkladu. Kontaktní nátěr je třeba před vlastní aplikací a stejně tak i v průběhu aplikace dobře promíchat. Tím se zamezí usazování hrubších složek disperze na dně kbelíku. Kontaktní nátěr se aplikuje výhradně válečkem. Potřebná doba k vyzrání kontaktních i penetračních nátěrů před aplikací sádrových omítek a stěrek Rigips je min. 24 hodin.

XI.3.2 Příprava směsi

Do čisté nádoby s čistou vodou se vsype směs sádry. Sádrové omítky lze sypat pomalu přímo z obalu nebo přes hranu lžice či fanky do čisté vody. Stěrky je vhodnější prosypávat mezi prsty. Tím se zkrátí doba míchání a zabrání se vzniku hrudek.

Do nádoby se vsype tolik sádrové směsi, aby pohltila všechnu vodu. Vždy je lepší míchat hustší směs a na konci míchání přidat vodu. Nikdy nedosypáváme suchou směs k dodatečnému zahuštění, tím by mohly vzniknout hrudky! Po 3-5 minutách nasáknutí se směs rozmíchá elektrickým míchadlem. Směs je potřeba míchat až do doby, než vznikne stejnoměrně hustá hmota. Při správné hustotě směs drží na obrácené lžici a nestéká.

XI.3.3 Nanášení

XI.3.3.1 Aplikace sádrových omítek a stěrky na stěny a stropy

Sádrová omítka/stěrka se nanáší od horního okraje příčky směrem do strany pomocí hladítka.

TIP:

Spáry ve zdivu je vhodné vyplnit před nanášením omítky v celé ploše.

Upozornění:

Pro zpracování i zrání sádrových omítek a stěrky je nutná teplota podkladu i prostředí min. +5 °C.

Srovnání nanesené vrstvy u sádrových omítek a stěrky se provádí stahovací lať se zuby pro sádrové omítky Rigips. „Zubová“ lať zajistí rovnoměrnou tloušťku sádrové omítky/stěrky, čímž se dosáhne lepší rovinnosti.

Následně se sádrová omítka (stěrka) vyhladí pomocí špachtle s dvojitým lisem (špachtle pro celoplošné tmelení Rigips) nebo fasádní špachtlí. Zde je nutné vést špachtli mírně zešikma (je nutné dbát na to, aby nedocházelo ke zbytečnému odebrání materiálu). Vyhlazení se provádí tahy do kříže. Je potřeba vyvarovat se tahů do oblouku, při kterých se jen velmi těžko dosahuje rovinnosti plochy.

Po dostatečném zaschnutí se sádrové omítky navlhčí dlouhými tahy houbovým hladítkem. Správný okamžik pro navlhčení je ten, kdy při přitlačení dlaně na stěnu je podklad již pevný, ale prstem je ještě možné vmáčknout důlek.

V případě sádrových stěrek se tento krok neprovádí. Po zatuhnutí sádrové stěrky se provede pouze seříznutí kontur pomocí fasádní špachtle natupo.

Uvolněné sádrové mléko se nechá znovu zavadnout, poté se zahladí nerezovou špachtlí. U sádrových stěrek se povrch vykletuje nově rozmíchanou směsí pomocí špachtle.

TIP:

Při dodržení předepsané tloušťky min. 6 mm sádrové omítky (stěrky) není třeba vkládat celoplošně výztužnou tkaninu (perlinku). Tato tkanina se používá pouze na kritická místa, jako jsou překlady nad otvory, přechody různých materiálů (beton – cihla apod.) nebo např. u spár mezi stropními železobetonovými panely, a vkládá se přímo do sádrové omítky.

XI.3.3.2 Aplikace sádrových omítek za pomoci omítníku

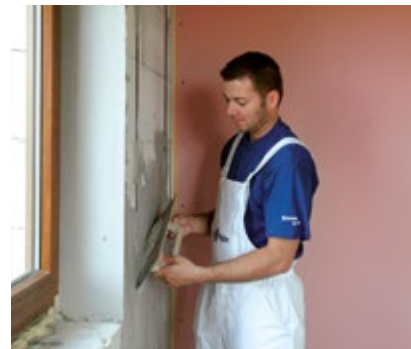
Sádrové omítky lze aplikovat také do omítníků. Tento způsob aplikace je obzvláště vhodný v případě zvýšené nerovnosti podkladu.

Větší spáry a díry ve zdivu (např. ulomené hrany zdicích bloků) se nejprve vyspraví sádrovou omítkou. Pokud se zapravují i drážky instalací nebo větší prohlubně, nechá se směs před vlastním omítáním stěny cca 2 hodiny ztuhnout.

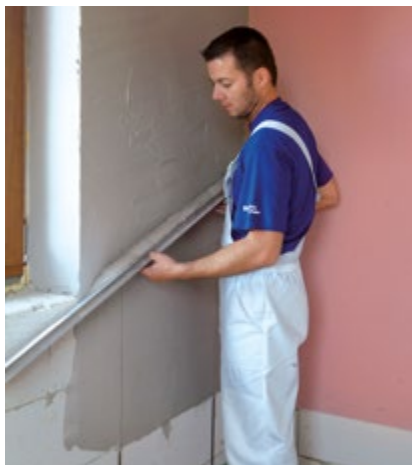
K dosažení stejnoměrné vrstvy omítky na stěně pomůže hlazený drát o \varnothing 6 mm, který se použije jako opakovaný omítník. Na stěnu se připevní sádrovou omítkou bezprostředně před natahováním omítky. Pokud by byl zapraven den předem, nepůjde již vytáhnout a znovu použít. Délka drátu se přizpůsobí výšce místnosti. V případě, že je nutné omítkou dorovnávat křivost stěny, používají se klasické omítníky jako u standardních omítek.

Směs se nanáší např. nerezovým hladítkem. V tomto kroku ještě není nutné dbát na rovnoměrnost nanesené vrstvy. Rovinnosti lze dosáhnout rychleji a lépe „h“ latí taženou po omítnících.

Upozornění:

Pokud by měla sádrová omítka přijít do kontaktu s ocelí, například u překladů, sloupů apod., musí být kov ošetřen základovou barvou proti korozi. Rez by mohla vystoupit na povrch omítky.

Vedením „h“ latě po omítnicích se strhne všechna přebytečná směs a doplní se tam, kde chybí.

Po srovnání omítky „h“ latí (tedy hned po omítnutí pole mezi dvěma omítníky) je potřeba omítníky vyjmout ze stěny. Drážka po omítníku se zapraví směsí pokud možno ze stejného míchání jako směs na stěně.

Drobné nerovnosti omítky se zahladí fasádní špachtlí. Ta se po stěně vede co nejvíce naplocho. V tomto kroku by se z plochy neměl ubírat žádný materiál a špachtle by měla zůstat téměř čistá. Pro dodržení rovinnosti se provádí tahy do kříže (vodorovně a svisle). Pokud se na ploše objeví místa s nedostatkem směsi, opatrně se doplní a srovnají.

TIP:

Při omítání stěn se pracuje vždy na protilehlých stěnách, aby v rohu byla jedna plocha již pevná. Kouty se provádí pomocí nerezové špachtle na kouty. Před aplikací musí být kout osazen výztužnou tkaninou.

Upozornění:

Pokud se navlhčení omítky provede brzy nebo se omítka navlhčí příliš, mohou se na povrchu objevit puchýře. Stačí chvíli počkat a potom povrch znovu srovnat fasádní špachtlí. Omítku již znovu nemáčíme!

Následně se postupuje stejně. Tedy po zatuhnutí se sádrové omítky navlhčí dlouhými tahy houbovým hladítkem a vykletují.

TIP:

Dokud je omítka vlhká, je možné stěnu zbavit posledních nerovností, a to nasucho špachtlí vedenou kolmo k povrchu. Pokud před malováním dojde k poškození omítky, opravy se provádí sádrovou stěrkou Rimano Glet XL nebo sádrovým tmelem Rifino Top.

XI.3.4 Zapravení okenní špalety (novostavby i rekonstrukce)

Prvním krokem při zapravování okenní špalety je vyspravení větších nerovností zdíva, které se provede omítkou Rimano UNI nebo sádrovou omítkou, která je použita na ostatních plochách místnosti. Z APU lišty se odstraní lepicí páska na mechovce, která bude tvořit dilataci mezi okenním rámem a omítkou.

Na hranu okenního rámu se nalepí APU lišta. Kolmé špalety lze docílit tak, že nejdříve se nalepí APU lišta na okno a podle ní se potom osadí rohová lišta (doporučujeme pozinkovaný rohový profil). Chceme-li špaletu otevřenou, nejdříve se osadí rohová lišta proti okennímu rámu. Potom se nalepí APU lišta a o její tloušťku bude špaleta otevřená ve stejném úhlu na celém okně.

Pro samotné osazení rohové lišty je potřeba namíchat směs dostatečně hustou. Nanese se na roh špalety, čímž se připraví pro vložení rohového profilu. Pokud je potřeba dorovnávat větší vrstvu, směs se nanáší ve dvou krocích.

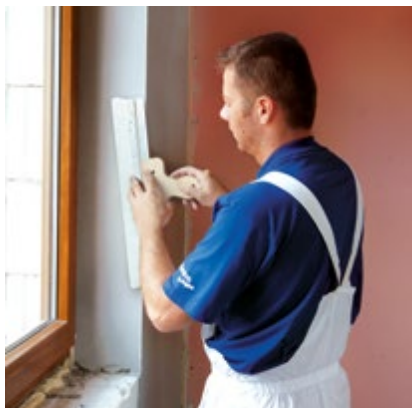
Do nanesené směsi se vloží rohová lišta a srovná se do tloušťky omítky na zdivu a na rovinu APU lišty na rámu okna. Oba profily je nutné osazovat s velkou pečlivostí s ohledem na svislost a rovinnost špalety.

Na špaletu se nanese (popř. vmáčkne zednickou lžící) směs sádrové omítky a srovná se podle APU lišty a rohové lišty. I v případech, kdy je třeba doplnit větší vrstvu směsi, se použije sádrová omítka. Nedoporučujeme do špalety vkládat žádný jiný materiál, jako je polystyren apod. Maximální tloušťka vrstvy je 30 mm, při větších tloušťkách je vhodné provádět nanesení omítky až ve třech vrstvách po 30 mm, tzv. aplikace „mokrě do mokrého“.

Po přiměřeném vyzrání se plocha navlhčí dlouhými tahy houbovým hladítkem namočeným ve vodě. Správný okamžik pro navlhčení je ten, kdy při přitlačení dlaně na stěnu je podklad již pevný, ale prstem je ještě možné vmáchnout důlek.

Omítka po navlhčení uvolní sádrové mléko, kterým se vyrovnají všechny nerovnosti. Toto dorovnávání stěny se provádí fasádní špachtlí.

Nakonec se odtrhne ochranný pásek z APU lišty.

TIP:

Vložená APU lišta vytvoří dilataci mezi okenním rámem a omítkou, takže se v tomto detailu zabrání vzniku trhliny. Vysoká přilnavost sádrových omítek zajistí pohodlnou práci i na nadpraží – při správné hustotě směsi nebude nic padat ani stékat.